

HRVATSKA RIEČ

Pređplatna cijena: na godinu K. 12. — Za pò godine K. 6. — Za Šibenik na godinu donakanjem u kuću K. 12. — Za Inozemstvo na godinu K. 12. sviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuzivo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 6 para peti redak ili po pogodbi. — Priobćena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po peti redak. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Sastanak dalmatinskih biskupa u Šibeniku.

Od kad je velikim zauzimanjem slavnog Pavla Šubića utemeljena šibenska biskupija, ovo je prvi put da se u Šibeniku sastaju svi dalmatinski biskupi. Novo imenovani upravitelj zadarske nadbiskupije Dr. Puljišić, primivši ujedno i metropolitansku jurisdikciju, pozvao je k sebi ostale biskupe iz Dalmacije. I ako je dakle ovaj sastanak sasvim slučajno u našem gradu, ipak on je i sa historičkog gledišta veoma značajan.

Vjerske potrebe naše pokrajine, te ina aktualna pitanja, koja su u svezi sa crkvenim i vjerskim životom u zemlji, bile su glavnim političkim sastankom ali i predmetom razprava kroz šest dana što su sjednice trajale. Sjednice su započele na 26. pr. mj., a tada su već bili na okupu biskupi: Nakić, Uccellini i Zaninović, Dubrovnički Dr. Marčelić, koji je namjeravao doći tek u nedjelju, uslijed prešne molbe brzojavno mu saobćene, prekinuo je svoj paslirski pohod, te je došao već sriedećeg dana na 27.

Dnevni je red razprava bio veoma dug (preko trideset najaktualnijih pitanja), te su se sjednice držale neprekidno prije i poslije podne svih šest dana. Osim cigloga kanoanika D. I. Mitičić, koji je kao tajnik imao dosta posla, nitko u nije mogao pristupiti. A kako su biskupi izvan sjednica bili veoma rezervirani, to nije moguće znati za potankosti pojedinih pitanja.

Od zadnjeg biskupskog sastanka, koji je bio u Zadru, i o kojem se u javnosti u svoje doba mnogo razpravljalo, biskupi su sada mogli imati međutim stvarnije oblike danas vladajućih vjerskih odnosa u pokrajini. Socijalisti — ako se o njima u Dalmaciji može govoriti — već ne taje svoju protivnost prema vjeri. Njima uz bok vojuju demokrati pod vodstvom Dra. Smođlake. Pošto ovi sistematično ocrtavaju svećenstvo katoličko, a druge vjeroizpovjesti samopaj sasma u miru, pače ne tajr ovim svoje simpatije, biskupi u tom postupku vide očitu borbu protiv samoj vjeri u makar da svet od crkve katoličke odcijepi, te smatraju shodnim da valja protiv tim navlažama odlučno ustati.

Nije nam poznato što misle poduzeti, ali znamo da su veoma zabrinuti. Nekoji događaji u Dalmaciji pokazuju, da vladala dalmatinska ne zavire pružiti pomoćnicu ruku tim elementima, računajući je da će se ona s njima naći složna. Kada nastane fužija između t. z. „hrvatske stranke“ i „demokrata“, jamačno najviše na zagovor vlade u Zadru, prilike će se ugroziti, ali još bolje razbistri. Sa timkovim pojavama i faktorima misle biskupi računati u borbi, koja će se po njihovu mišljenju, brzo pojaviti.

O nadbiskupu Dvorniku, uslijed njegove

odreke, viećanje je bilo veoma kratko, tim više da su njegove prilike svima dobro poznate. Sa svim tim u spomen-spisu, koga će biskupi poslati u Rim a već je od njih potpisani, iziču oni svoju nepokolebivu vjernost prema sv. stolici, tako isto i ostalog svećenstva. Nadbiskup Dvornik bi po tom ostao osamljen.

Između ostalih važnih pitanja razpravljalo se i o vjerskoj poduci u školama, te se uzele u pretres neke pojave na školskom upravnom području, koje bi se imale ukloniti.

Pitanje kongru bilo je predmet svestranog razpravljanja, pa se i glede svećeničkog podmladka uzele shodne odredbe, tako da je nade te će biti uzpostavljeno centralno pokrajinsko sjemenište kao internat za sve mladiće koji se posvećuju svećeničkom zvanju.

Svak će pojmiti da se na sastanku razpravljalo i o glagolici. Poprimljene odluke, prema ne zamjećuju uporabu glagolice po svim mjestima i crkvama Dalmacije, ipak su puno povoljnije od glasovitih dekreta rimskih.

Nerazumim skrućenjem ovog našeg prava, nanosi se golema nepravica hrvatskom narodu. Kad bi naš narod bio neodvisan, nema sumnje da bi se poštuvala pravica, jer kad se dozvolila uporaba glagolice u Crnoj gori, gdje nije historički dokazana, zašto bi se nama uzkrtila, koji imamo nedvojbeno historičko pravo?

Ovakove su misli vladale na sastanku ovih dana u Šibeniku.

Prije se mnogo pisalo o glagolici, ali valja priznati, ne uvijek umjereni a ni dostojanstveno. Nu ipak kad se poručilo da pustimo rješenje tog pitanja biskupima, da će biti bolje, borba se slišala, ali mjesto da bude za glagolice bolje, doživismo drugo izdanje dekreta od g. 1906.

Medjutim danas smo čuli iz usta jednog biskupa, kako je ovaj obični prigovor, da što će glagolica ljudima, koji i tako ne idu u crkvu, neumjestan i sofističan. I zbilja, rekao je taj dostojanstvenik, onda bi morali izbaciti i latinicu, jer se za nju zagrijavaju najvećma ljudi oko liberalnih novina, i još drugih, kojima nije stalo za crkvu! Glagolica se ne traži za nekoje, nego za narod. Kako se vidi, stanovište je posve umjestno.

Tako je pitanje glagolice na ovom sastanku svedeno, koliko nam se čini, na skroz historičko pravo, te se nadajmo da će sveta stolica uviditi da pitanje glagolice rješavaju temeljitij razlozi, a ne nacionalne strasti.

Po smrti nadb. Miševića, tiskani su neki njegovi listovi, u kojima se tvrdi, da biskupi rade po zapovijedi Beča, koji ne će da čuje o glagolici. Sakupljenim biskupima ovo se činilo kao njeka vrst uvredje, te su skupno prosvjedovali kod svete stolice. Ovo nam je drago, jer se, nadamo da unapried ne će politička vlast proganjati branitelje glagolice, kako je to bilo g. 1899. i 1903. u splitskoj biskupiji. Ondje

su prosti žandari uhodarili da zaprieče svaki rad za glagolice. Da je onda presv. Nakić napomeno političkoj vlasti da je glagolica crkveno pitanje, valja sumnja o uplićenu svjetovne vlasti, ne bi bila pok. Miševiću toliko očita, da bi trebalo danas prosvjedovati. Nadajmo se da će biti unapried bolje.

Visoke crkvene dostojanstvenike zadivio je napredak Šibenika, kao i učtivost i prijaznost njegovih građana. a + b

Utvara se pere... ali zaludu.

Mi smo na 16. proš. mj. donieli sadržaj pisma sada „slobodnog“ odvjetnika Dr. F. Alačevića, koji glasi doslovno.

Dragi gospodine...!

Na 4. travnja naša stranka obdržava u Spljetu svoju skupštinu, pa se evo obračun na Vas mog dobron prijatelja, da biste Vi i još dvojica s tih strana na istu pristupili. Molim Vas nastojte svakako, jer mora da bude zastupano dobro i ovaj kotar, a kako čajem odaziva će biti velikog iz ciele Dalmacije.

Mi se moramo naći svi na okupu protiv furtivašima, crncima i mahnitcima (ta iste su nam misli, isti ciljevi). Čujem da će dubrovački disidenti opet stupit u stranku, tako da će se sve naći složno protiv furtivašima i crncima.

Opet Vam preporučujem vrću, da ne ostanete Vi ili tko od tamo. Svakako nek bude zastupana...

Srdačna Vas pozdravlja Vaš odani

Dr. F. Alačević.

P. S. Bio sam imenovan u kotarsko školsko vijeće. Ovo Vam javljam, e da Vi ili tko drugi obrađite se za bilo koju potrebu na mene, ja ću Vam biti pri ruci.

A sada da vidimo tko je „falsifikator“, „zločinac“ koji spada pod kazneni zakon“ itd., kako se to u „Narodnom Listu“ piše.

Glasi to za interese na 20. pr. mj. o tom od nas priobćenom sadržaju kaže doslovno: „donteli su privatno pismo Dr. Frana Alačevića jednom gospodinu“.

I odmah dodaje da se u meritum pisma ne upušta jer da ga sam Alačević zamolio, da to njemu prepusti, jer da će on sam obračunati sa gospodom, „koja prisvajaju i objelodanjuju privatna pisma“.

I zbilja u broju od 23. pr. mj. izlazi Alačević sa svojim podpisom, te o pismu od nas objelodanjenom pita: „Kako su došla gospoda u posjed jednoga nekoga privatnoga pisma?“

O tom pismu kaže da je „bezaluzni list“ i onda tumači kako i zašto je on pisao onaj list. Izpričava se i glede sadržaja lista u pogledu političkom i u pogledu glasovitoga Postskriptuma.

— A eto; ako mi je redna, da izrazim svoje mišljenje, onda velju, da mi se život pričinja lagodnim i vanredno sam zadovoljna, što sam na svietu.

— Drugom prigodom nije napisala latinsku zadaću, a ja ću joj: Tako li se te nemilo gaze dužnosti!

— Gospodine profesore; — ona će sramežljivo — nije bilo sluškinje i bilo je reda, da se ja u kuhinji poslom bavim...

— Mladica — lanem ja — koja se podala nauku, mora bataliti služničke posle... i ironično prižlam. — Zar vi mislite, da se Virgilije i Dante mogu sljubiti uz lave i lonce?

— Svi oni udru u smieh, a ona zarakila. Nu domalo opazim, da nešto komšiji šaputa, a on se cerlika. Popade me želja, da saznam, što mu je rekla. Gijšnu on oskočice i veselo zapriče izbrjba:

— Gospodine profesore; tvrdj gospodjica, da bi se i Virgiliju bilo reda verati izmedju lonaca, da nije bilo drugih.

— Kad se školska godina priglavila, ja je svrnem na hodniku i naglasim: Zadovoljna, je li? Odupsi škola, nesta rada, okašaje profesorove zanapasti!

Nijednom rieči Dr. F. Alačević ne kaže da bi list bio u čemu netačan ili čak da bi bio izkrivljen, falsificiran. On priznaje podpunu autentičnost toga lista u svemu.

Dakle mi imademo od istoga Dr. F. Alačevića svjedočanstvo da smo objelodanili autentičan sadržaj njegova lista.

A sada napred.

Dr. F. Alačević kaže u broju od 23. pr. mj. da je onaj gospodin kome je on pisao, dolazio mu se preporučiti za sina, da bude premješten u Makarsku.

To nije istina. Onaj gospodin sve moguće radi da mu sin bude namješten u Novulju, pače radi toga i ponašanje dotičnika prema sadašnjem učitelju (kako i sam Alačević priznaje) tei župniku (kako je sam gospodin priznao). U istom broju Alačević tvrdi „imao sam pravo da javim taj izbor (u kotarsk. škols. vijeće) jednoj osobi, do tada meni pouzdanju e da mi se u prigodi obrati“.

Time Alačević priznaje autentičnost dotične stavke u listu od nas objelodanjenom.

Nu ima još. Dr. F. Alačević doslovno piše u listu za interese od 23. proš. „Upravio sam mu list u kojem kažem da se u Dalmaciji moraju naći na okupu svi narodni elementi protiv furtivašima, crncima i mahnitcima. Pak da nisam rekao dobro?“

On eto ne samó priznaje autentičnost lista, nego i sam sebe odobrava onomu, što je u listu navedeno.

Prema tomu po samom svjedočanstvu dr. F. Alačevića, sadržaj od nas priobćenog lista je autentičan a nije u ničemu.

Falsifikat.

Falsifikat je list, koji objelodanjuje Dr. F. Alačević u glasiu za interese od 30. travnja.

Kako to? Tako, što dr. F. Alačević bivši državni, a sada „slobodni“ odvjetnik učinio je falsifikat svoja vlastitoga pisma.

On je učinio falsifikat, jer je htio ublažiti dojam svojega prvoga lista, i svojega vlastitoga priznanja.

Nije šale. Glasiu za interese je već očutilo, što znači ono pismo za njega, za utvaru, za Alačevića i eto zato odmah bedastoga pranja, koje ipak jasno odkriva, da se imade posla sa falsifikatorom.

Što odkriva na prvi pogled, da se radi o falsifikatu? Evo ovo: „ako imate kakovu zdravu želju glede škole, pišite mi.“

Zar se na prvi mah ne vidi, da to je jednostavno bedasto pranje? „Zdravu želju... pišite“, jer vidite Alačević nije kadar...

A onda: „Da budem, od rieči pišem vam“. Jer Alačević nebi pisao, da nije govorio, da nije obećao pisati članu druge jedne stranke...

— I te kako zadovoljna!

— A gdje ste nakana profesorici ove praznike? Zar sve ovdje!... U svome zaselku sa svojim roditeljima?

— Svedjer sa svojim roditeljima, ali ne ovdje u svakoj, jer će me majka povest k moru u kupatilu. Nu ciglo, znajte, zbog zabave, a ne radi zdravlja, jer smo svi zdravi... a otac će doći.

— Eto, bili veseli!

— Da, da; i vi, gospodine profesore! — Moje diete, meni je reda tvrdom se zamećati — prihvatim ja i sve su prilike, da odem daleko od ove varoši. Tko će znati... u Americu...

— A jeli — ona će sramežljivo — zadovoljna vaša majka, da vi poduzmete daleka putovanja?

— Nemam ja više nikoga na svietu. Zemanja je, da sam sirota.

— Oh! — Zablenuća će Lia, a po obrazima joj se prosu turobnost i to žesće, nego te misli. Okameni se na biljezi, ko da joj se pričinja — ne imati to majku — nesrećom, za koju ovo prvoga puta sazaje.

— Dobro, dobro — zavežem ja ozbiljno.

Sretna nevetica.

Talijanski Alfred Panžih; Preveo Don Marko Vezić.

Dakako, ja u školi niesam mogao razpredati ni o jednoj i tragičnoj borbi izmedju realnosti i idealnosti, ni o „Weltscherzu“ — o ljubavi i o smrti. O tome ne; ali što se može prikupiti po antičkoj historiji, bilo najpajnovitijeg i najstrastvenijega — a što traži, to ćeš i naći — sve sam ja to proveo izpred svojih učemka, ko da je izvjestna konjica na mjesecu sjaju.

— Djaci, čudjer, zablenući pomnijli i pri toj ostajali, da ovakoga profesora, do mene, nigda niesu imali. Pri svoj ovoj raboti Lijine oči sve to upornije presenećeno u me piljile, a iz dvora sveobći školski muk strižu „ciu cju“ mnogobrojnih vrabaca po gnezidima. Na mahove bi sa mnom obladalo grizodušje, što onoliko sentimentalizam salievam u srce onoga djeteta, dok se jednoga dana ne sjetih; da na Liji ne ćeš ni vrugotoga znaka zapaziti, da je zaražena romanticizmom, idealizmom, pe pesimizmom — zovi ti to, kako ti drago — kojima sam je ja svakoga dana ponudjao. U tome su njezine zadaće bile neoprovrljivim doka-

zom. Neke je zadatke, osmjelije i fantastične, takim ukusom i praktično rješavala, da su bili očita triska po učelja.

— A ja na mahove dernj petice i četverice uz ovu popralnu: „Zadaca bez zanosar.“ — „Djetinjasta.“ — „Bez idealnosti.“ — „Tjesnogrudna.“

— Planina i planina opet planina — ja ću joj prigodimice — zar vi ne umijete posao sputnije kraju privesti, uplesti bijanjih osjećaja, više života, više čuvstva? Al je zar u vama, namjesto srca, kamen? — Odgovori mi kmezajuć:

— Moj gospodine profesore; meni nije moguće, ko drugima posao trsiti (drugovi su, biva, kićenim perom pisali). — Pa pridodaj: — Ja ne dokučujem, što je to idealnost, a vi svedjerice o tome kuljičite.

— Jednoga smo dana stili citat — ne bili ti se spomeno, koga pisca — u kome se tvrdi, da je život nešto čemerna.

— Uptam Liu, što se njojzi čini. Odgovrnu, da ne bi znala, što će odgovoriti na ovo mučno pitanje.

— Ta i u vašoj će pameti zasjali bilo koja misao i pronicavo oko — zamžem ja.

Zar se ne vidi, da je ovo umetnuto, samo da se nadoveže na prvo pranje dr. F. Alačevića u broju od 23. proš. "Narod. lista"?

A ono o „nenarodnoj politici“ vriedi zlata. Tim umetkom list za interese misli, da je opravdao dr. F. Alačevića, i sebe, što se sa sadržajem njegovog lista istovjetovao bio.

Nu sve to ne hasni, jer i u patvorenom, falsificiranom pismu ostalo je ipak sve što je glavno.

Ostalo je, „da se sve kaže protiv obisti furtimaškoj“ i „da će se sve naći složno proti (tmini i nenarodnoj politici) fanatika i crnaca“.

Prema tomu svišnja je bila ova nova manovra g. dr. F. Alačevića. Niti bi se mi na nju osvrnuli, da nas ne iznenadjuje, do čega u Zadru sve ne dolaze.

Oni su htjeli oprati se ali nisu mogli; htjeli su ublažiti dojam a ne mogu; htjeli su posve falsificirati list, ali nisu snajeli, jer bi mi mogli na sudu dokazati da je autentično, ono što smo objelodanili.

Za sada neka služi samo ova jedna izjava: „Spravan sam u svako doba na sudu i bilo gdje pod zakletvom posvjedočiti da ono pismo objelodanjeno u „Narodnom listu“ od 30. travnja o. g., a podpisano kao originalno po dr. F. Alačeviću, ne odgovara onom njegovom originalnom pismu, koje sam ja pred svjedocima glasno više puta čitao.“

Ono pismo 'je počimalo: „Na 4. travnja“ itd. kao što je objelodanjeno u „Hrv. Rieči“.

Ono pismo je govorilo o furtimašima, crncima i mahnitcima onako, kako objelodanjeno u „Hrv. Rieči“ tekstualnim: („Iste su nam misli isti ciljevi“).

Ono pismo osim u naslovu nije spominjalo nikakvo ime, pa ni g. Marko i g. Ivana Dabo Blašić nisu bili spomenuti.

Ono pismo nije govorilo o „nikakvoj zdravoj misli“ nego je doslovno glasilo kako je priobčeno u „Hrv. Rieči“.

Ono pismo sam ja, opetujem, glasno više puta pročitao pred svjedocima, te smo ga u vlastnikom istoga komentirali, a ti komentari nisu bili najmanje laskavi za g. dr. F. Alačevića.

Kako je bilo mođe doznati, ako hoće pred sudom, gdje će čuti i dotično svjedočanstvo u podkrepku mojih tvrdnja.

Šibenik, 2. svibnja 1910.

Vladimir Kulčić.

Dopustit će nam glasilo utvare, da još jednm rečemo, a to je da mi pri ovakvoj izjavi neznamo kako bi okrstili postupak dr. F. Alačevića, koji eto svoje vlastito pismo falsificira.

Nego tomu se nije čuditi kad imadu obraza tvrditi, da se i rieči spljetske odvjetničke komore nisu odnosile na dr. F. Alačevića i da nisu točno u našem listu navedene.

Nego za sada dosta.

Spljetska „Sloboda“ na 2. o. mj. donosi: „Mjestna organizacija hrvatske stranke (širi odbor) imala je jučer sjednicu, na kojoj se razpravljalo o nastajućim izborima zastupnika za carevinsko vijeće. Izabran je odbor od sedam lica, koji bi se imao za tu stvar staviti u dodir s mjestnim odborom hrvatske pučke napredne stranke“.

Je li i ovo izmišljotina, falsifikat? Da nu odgovori glasilo za interese . . .

Političke vijesti.

Novi austrijski tiskovni zakon. Iz Beča se javlja, da je tiskovni odbor carevinskog vijeća u svojim razpravama o novom tiskovnom zakonu došao već dosta daleko. Kad osnovna predje i treće čitanje u odboru, onda će se prije rasprave o osnovi u plenumu kuće udesiti enquete, kod koje će sudjelovati i zastupnici žurnalističkih korporacija.

Austrijski ministar-predsjednik o reciprocity hrvatskog sveučilišta. U svom govoru u proračunskom odboru osvrnuo se je mi-

— Zabavljate se i svjederno budite čestita kćerka, poslušna i podložna, pa i preko praznika nastoje knjigom se baviti, a navlastice se priklone aristima i deponentima. Je li tako? A sad ajte — i oprostim se.

— Polaško se odmicala, da sam mogao za njom pogledom slediti. . . Ajde, ajde — sam ću sobom — li ćeš biti ko i sve drugo; tvoju će sukunju proljuditi, uz ono, što joj se priljuje.

— Nigda me, do ove prigode nije lutina morila, što moram iz Mulinele ući, jer, ne zaboravi, pripravan primisce se boriti i puškom i handžarom. A ipak otišao sam ča; za-pitao dva mjeseca dopusta i došao u Rim. Pristupio sam k uređništvu uvaženog dnevnika, a tu mi se i prigoda namicala, da dobra učinim. Nu tebi je poznata moja čud; nieszam se umio prilagoditi nekim nizkočama, a bilo bi reda . . .

(Sliedi).

nistar predsjednik Bienert i na pitanje reciprociteta zagrebačkog sveučilišta, odnosno priznanja na ovom sveučilištu položenih juridičkih i filozofskih ispita, te izjavio, da u ovom pitanju zatraženo mnjenje sa kompetentne strane, bečkog sveučilišta, nije još došlo stiglo.

Pitanje predsjedništva u carevinskom vijeću. Nezadovoljstvo među pojedinim strankama carevinskog vijeća protiv predsjednika dr. Pattaia sve više raste. Pokazalo se diljem njegovoga predsjednikovanja, da je dr. Pattaia zauzeo stranačko stanovište. U pitanju saziva prve sjednice prošloga zasjedanja radio je upravo samovoljno, određivši bez predhodne stranačke konferencije dnevni red i time poslušujući vladi. Njemački liberalci nezadovoljni su s njim radi toga, što je u aferi Wolf-Sternberg očito se zaozeo za zastupnika Wolfa, ma da je očito bila krivnja na Wolfovoj strani. Sada kada se radi o reviziji poslovnika, stranke će nezadovoljne s drom. Pattaiaem zatražiti, da se on makne sa časti predsjednika carevinskog vijeća.

Sukob između Austrije i Turske. U Beču se uza sve dementije tvrdi, da će između Austro-Ugarske i Turske radi ustanka u Albaniji doći do ozbiljnoga konflikta. Turska naime prieti se objelodanjenjem dokumenata austrijskih agenata, koji su Arnauti podjarivali na ustank. Osim toga potvrđeno je, da je Šeket paša na nagovaranje austro-ugarskog konzula u Prizrenu promašio zaposjednuti Kačenik klanc, koji je odlučan u ovoj borbi. U Beču se nadalje otvoreno i političkim krugovima priznaje, da je ustanak Arnauta nastao usljed konkurencije između monarkije i Italije.

Razbijeni pregovori između vlade i narodnosti. Rumunjski, slovački i srbski listovi narodnostnih stranaka bave se polanko sa pregovorima njihovih vodja sa vladom radi izbornoga kompromisa. Na koncu konstatiraju prilično tužno, da nije došlo do željenoga uspjeha. Pregovori su se razbili radi sliedećega zahtjeva vlade. Ova bi naime imala sama imenovati i označiti kandidate u svim kolariama te stranke. Nu bilo je također i osobnih protivština. Ponačije državni tajnik Jezensky, koji je još dobro poznat kako je u Banfyevom ministarstvu vodio izbore. Narodnosti imadu šad opet slobodne ruke, pa će se otvoreno boriti proti vladi. Postavit će svugdje svoje kandidate, dapače i u onim kotarima, gdje su u manjini.

Niemci u Perziji. Od vremena, kad su iz vladina kabineta perzijskoga otišli političari evropske obrazovanosti Sapghdar i Sedar-Azed, a glavno je mjesto zauzeo Sami-ud-Daule, koji je poznat svojom sklonošću Niemcima ne prestaju njemački pokušaji, da dobiju tu državu u steru njemačkoga utjecaja i da izistnu odane Engleze i Ruse, koji su dosada imali u Perziji odlučni utjecaj. Niemci u sadašnjosti nastoje prije svega oko toga, da Perzijanci sklope zajam kod Niemačke banke. A njezini zastupnici već obilaze uplívne osobe u Teheranu. Kao odmjenu za taj zajam traže koncesiju za gradnju pobočne bagdadske željeznice u Teheran i parobrodarstvo po Urmijskom jezeru. O tom zahtjevu tvrde, da je to stvar čisto pravnoga karaktera, budući da privatna njemačka poduzetnička firma Hühnemann i Mosig imade dopuštenje za plovljenje. Protiv ovoga zasjedanja Niemaca u Perziju dižu se Englezi i Rusi. Cielj južni dio Perzije predan je isključivo eksploataciji Engleza, koji imadu u svojim rukama i parobrodarstvo u Mesopotaniji i sve vodene radnje. Ruski je utjecaj silan na sjeveru, pa se pokazao osobito u doba perzijskih prevrata. I u Perziji imade ruska diplomacija nesrećnu ruku i svojom je nemarnošću podigla Perzijance protiv sebe. Perzijski nacionalisti, podbadani njemačkim emisarima, bune se protiv Rusije, koja imade u sjevernim provincijam perzijskim još nekoliko stotinu vojnika, navodno zato, da uzdržavaju red. Ipak imade sada nade, da će rusko-englzka diplomacija ovaj put u Perziji pobijediti nad njemačkom.

Sastanak delegata učiteljskih društava narodnih osnovnih škola u Bosni i Hercegovini.

Na poziv predsjednika privremenog odbora, gosp. Ante Kneževića, sastali su se 28. travnja o. god. delegati učiteljskih društava nar. osn. škola na sastanak u društvenim prostorijama „Učiteljskog društva za grad Sarajevo i okruže“. Gosp. Ante Knežević u uvodnoj besjedi obrazložio je i predao delegatima odbora „Pravila saveza učiteljskih društava“. Nakon toga prešlo se je na izbor predsjednika i peravljie, te bijahu zabrani: gđ. Sijepko ličić za predsjednika i Nikola Žeravica za perovodju.

Prilikom debate o izboru privremenog saveznog odbora za pripravu obće učiteljske skupštine, izabrani su gg.: Pročelnik Nikola Palandžić, Vaso Radovanović, Nikola Vidaković, Marko Pitić, gđjica Anka Topićeva, Ahmed Gluhčić,

Sijepko ličić, Ljubomir Borojević, Ante Debeljak, Petar Mirković i Mirko Kapetanović, koji će zastupati sva učiteljska društva. — Nadalje primio se zaključak, da se obća učiteljska skupština održava 10. 11 i 22. srpnja a privremenom odboru povjerava se zadaća, da izradi dotični program. Pri tom iztakla se misao, da se zamoli zemaljska vlada, da pozove pojedine občine, da prilikom obće učiteljske skupštine novčano podpomogne učiteljstvo.

U drugoj tački dnevnog reda razpravljalo se o nacrtu peticije učitelja narodnih osn. škola na zemaljsko zastupstvo, koja se uz nezatne izpravke primila, te je konačno zaključeno, da — ako se sabor sastane prije učiteljske skupštine — privremeni odbor poradi na tom i nađe način, kako da peticiju preda i preporuča narodnom zastupstvu.

Nakon raznih predloga pojedinih delegata, koji se tiču obćeg interesa školstva i učiteljstva, sastanak bi poslie podne zaključen.

Možemo li pustiti da nam koraljski obrt propadne?

Čitamo u „Priručniku za ribare“ uč. Belamarića da jedina tri ribara koralja u Zlarinu još postoje a ti su Gazia, Kordić i Strika. Stari Strika da je prevaleo osamdesetu, dakle već nesposoban za ovakov naporan rad, Kordić da je oduptovao u Ameriku, a po tome smo ostali na samom i jedinom ribaru koralja, a to je Gazia. Sutra da se njemu što dogodi, mi nemamo više na cijelom Jadranu ni cigloga ribara koralja, te ovaj domaći obrt za nas propada.

Više puta smo napomenuli, a i pohvalili ono, što je pohvale dostojno, da se vlada briga, da nam kućne obrte donekle uzdrži i usavrši, te sačuva. Dok se ovo zauzimanje vidja kod kućnih obrta, te za usavršavanje samog čipkarstva otvaraju se škole, dotle evo na drugu ruku puštamo, da nam jedne cio obrt koji bi se mogao podići na stepen domaće industrije, propadne, a da se više nepodigne.

Belamarić u svojoj knjizi veli, da koraljski obrt nije kod nas kao drugo ribanje, jer koralja svukud nema, nego samo na stanovitim bracim, za koje znadu samo gori imenovana trojica zlarinskih koraljara, a na nje dolaze putem nekih trokutnih znakova na kopnu, koje oni postavljaju u po njima se ravnaju, da baš na stanovitom mjestu spušte svoj „inženj“ da njim taru o brak i tako grane koralja otrgnu.

Što bi se dakle moralo učiniti. Da se koraljski obrt podigne na stepen domaće industrije, i da nam sasina i u kratko doba nepropadne mi mislimo, da bi se moralo izvesti sliedeće:

Vlada bi morala opremiti ne ove godine, jer je već kasno, već došaste još preostavšega Gaziu na ribolov koralja, dajuć mu podpunu obću izuzet u uvjet, da mora sa sobom uzeti najmanje šest inteligentnih mladih ljudi po mogućnosti da budu 3 zlarinjanina, a tri iz ostale Dalmacije. Svi šest moraju biti sinovi siromašnih ribara. Ovi mladi ljudi uživali bi podpuru vlade, da se za vrieme ribolova uzmognu hraniti.

Pošto ne bi bila dostatna jedna godina, da se ovi mladi ljudi usavrše u svom novom zvanju, to bi se moralo opetovati za dvie — tri godine, pak sve dotle, dok ovi mladi ljudi ne bi jednim izpitom dokazali, da su već ribanje koralja izučili, da znadu tačno položaje, kao što da znaju napraviti sami svoj „inženj“.

Izribani koral vlada bi morala dati procieniti, te ga napoliti Gaziji, pridržav koral za sebe. Gazia bi, ako bi ribolov bio obilan, morao nešto nadoknaditi vladi u ime udjeljenog mu predjuma ili pripomoći.

Jeli s ovim sve uređeno? Nije. Mi sa ovim smo spasili ribolov koralja, ali ga nismo podigli na stepen domaće industrije. Kako da to učinimo. Ako vlada neotvori, ili ne misli otvoriti u Zlarinu podpuni ribarski tečaj, kako je u saboru bilo govoreno i po zastupniku Dr. Dulibiću izneseno, neka vlada otvori u Zlarinu tečaj za brušenje koralja, k tome bi mogla nadodati i onaj za čišćenje, rafiniranje spužava, da tako izuči mlade koraljare zlarinske i spužvare kraljanske, kako će se sami brigati oko usavršavanja svoja obrta.

Za ovo ne će se nikakova mudrost, a poduku, kako se ovo izvadjaj, daje nam Belamarić u svojoj gori imenovanoj knjizi, ali samo to što on veli mora se staviti u praksu.

Ako, kako on kaže, u Italiji su brusili i još bruse koralj žene i djeca zašto to ne bi mogla i naša djeca i naše žene izvadjati.

Na žalost mi se neznamo nikada zadovoljiti su nekim sitnim radom da ga tako nazovemo, nego naprama našoj južnoj čudi zamišljamo sve u veliko, a zato i uprav ne činimo ništa i tako zavni mali mjestini domaći obrti kod nas nijesu onako razvijeni kako bi morali biti.

Vlada bi mogla poduprieti, da jednom našem inteligentnom čovjeku otvori vrata tvornice brušenja koralja u Genovi i Torre di Greco, kako

je jednom pohvalno bila i pokušala, ali bez uspjeha. Možda što joj nije uspjelo prije uspjelo bi sada, pak i ako neće da ga uzmu u tvornicu kod radnika, već samo, da ju dobro pregleda i u očima ponese ono što je za njega važnije. Mekaničnu stranu bi znali izvesti i naši ljudi samo kad bi on znao pričati dobro kako je sve to udešeno.

Pa mislimo bar za sada, dok se mi ograničujemo na brušenje samo našega koralja, da svega ovoga ne bi bilo od potrebe. Našega koralja izribamo tako malo, da bi ga mogli sami ribari su malo ustrpljenja preko zime sami urediti, samo kad bi im se namaklo najvažnije orudje, a to je nekoliko pilica, turpijica, malo praha jeljenova roga, koji trapanj i ustrpljenje, pa Bog mi te veselo.

Ovo je jedini pačin, da sačuavamo koraljski obrt od propasti i, da ga podignemo na stepen skromne domaće industrije.

Mi se nadamo, da će se naći barem jedan zastupnik, koji će u Bečkom parlamentu zagovarati ovako i u ovom smislu predlog, jer će se samo tim putem doći do nešta pozitivna i trajna. Ako se ovo ne zbude mi vidimo pred sobom ponor u koji ćemo strovaliti ovu našu domaću industriju, a da ju više svi ronci nebeski ni zemaljski neće dći na površinu.

Ufamo se, da će se naći bar jedan između njih 400—500 i da će pružiti ruku siromašnom koraljskom obrtu i neće pustiti da se za vladu u ponor strmoglavi.

X.

Dopisi.

Makarska.

Krivotvorenje zapisnika. Ima toliko vremena, da Antičić više o tomu. Izgleda, da je gosp. učitelj Igrana bjesomak pri tomu. Klarić mu nije nigdje gleda toga odgovorio, jer je smatrao izpod dostojanstva na takove objede odgovoriti. Mislimo da je ipak imao krivo, jer je Antičić uhvatio slobodu, pa još više mahnila i tom mahnitovinom opaja čitatelje „N. L.“ druga spljetske „Slobode“.

Obćinstvo je dakle zavaravano ima dosta vremena od glasila „za laži iz Makarske i Primorja“. U slast bile onakove viesti gosp. Klariću i gosp. Blanićinu, koji bi ipak imao biti sveštenik istine. Čudimo se kako se ne promislili na to svaki dan prije nego uzadje na oltar, da žrtvu vječnoj istini prikaže!

Alli dosta je više zavaravanja. Mi ćemo izneti stvar, neka nepristrano obćinstvo sudi i dopisnika „N. L.“ i njegove gospodare.

Samostan Franjevaca namislilo je graditi novu crkvu. Stara je sasvim slaba, a nije ni dostatna za njihove redovničke dužnosti. Radi poljepšanja grada, zbog estetičke gradjevine i zgoda drugih manastira odabrali su mjesto prama moru. Nego to mjesto zahvaćalo je javnoga puta. Stoga je samostan učinio molbu na obćinsko vijeće, da bi im ono onaj put ustupilo, a oni da će pripustiti dosta širega prostora od svoga vinograda, koji je tik puta, i da će odpuštiti dobar dio svoga vrtla izpod nove crkve. Ta je molba na vijeće otišla, a vijeće ju je rado prihvatilo, jer je bilo u interesu grada.

Nego, taman pri moru, a izpod manastira imade mali gajčić. Obzidan je visokim zidom, a po vrhu podjeveni su koči, i preko njih progneta žica, da nebi djeca tamo zalazila. Uobće taj zid nije baš ugodan sa estetične strane, pa bi volio svak, da je drugije izveden. Za želja izbila je i na to sjednici vijeća, kada se radilo o molbenici makarskoga manastira. Predložio je kažu g. Alačević. Pаметan doisto predlog, pa ga i isti franjevci odobravaju kao pametna sa estetičkoga pogleda. Taj isti predlog izvadjen je iz misli svijlu, pa se o njemu živahno razpravljalo, utjecao je i dr. Vranjican sa drugim članovima vijeća. A konačno svak je glasovao za nj, naime: i dr. Vranjican i Petar Antičić i svi koji su bili prisutni.

Nego na zapisniku nije izgledalo, da je Alačević iznio predlog, nego Vranjican. Pošto je svak o tomu govorio; pošto je i g. Vranjican u to pitanje ulazio, gosp. sastavljač zapisnika mislio je, da je Vranjican metnuo predlog. A da li ga je metnuo?

Pa neka nije! Što otale sledi? Zar nije iste misli bio i Vranjican? Zar nisu iste misli bio i Antičić? Zar nisu glasovali za taj isti predlog? Zar se oni stide predlagati ono za što glasuju? Zar nije u ovom slučaju predložiti i glasovati jedna te ista stvar? Zar u ovom slučaju kod jednoglasnosti nije indiferentno tako predlaže? Zar nije indiferentna u ovom slučaju slučajna zamjena imena, pa i znana zamjena imena?

Neka slavno obćinstvo budi ovu činjenicu pa i postupak Petra Antičića i „N. L.“

Oslovak napadaj nami našdom odkrivaj značajku karaktera Antičićeva i nutrašnje njegove dispozicije.

Nu promislimo: on glasaše i to za onaj isti predlog. Tim onj usvaja oni predlog, kao

što ga je usvojilo cijelo vieće. Sada pak svijetu taj isti predlog u tamnosti prikaziva tako, da svijet misli kako je jedan zločin počinjen. Zar to nije nizko? Zar to nije izpod kritike?

Pa zašto on to nije očito na javnost iznio u svim svojim detaljima. Ovdje se radi o tuđemu poštenju. Poštenje je velika stvar i nesmilje se čovjeku dignuti. Ako Antičić čieni poštenje ljudi prostom trgovinom ljuto se vara. Kad je dakle g. Antičić došao do onake skrajnosti, da javno napada ljude, onda je morao izneti sve podpuno, a ne samo na prosto tvrditi: vi ste krivotvoritelj zapisnika. Nešto je sasvju drugo reći: Svi smo bili za predlog, ali u zapisniku je metnuto, da je predlog iznešen od Vranjancina mjesto Alačevića — nego li je: vi ste krivotvoritelj.

I to nam daje pravo, da sudimo nutar-nost Antičićevu. Ta nemože biti ljubav, ta mora biti drugo. Ljubav traži istinu i s njome žive, dočim mržnja žive od licumjerstva, prekrivenosti i neistina. A žive li g. Antičić od istine! Žalibož mi nemože, mi neznamo kako da to rečemo. Mi neznamo kako da opravdamo ovaku objedu, koja je po sebi jedno moralno zločinstvo.

Nego još dalje. Od toliko vremena gosp. Antičić svijetu više da je g. Klarić krivotvoritelj zapisnika, ali ipak izbjegavajući čistoću izraza za svaku eventualnost. Krivotvoritelj! A znade li g. Antičić što će reći u pravom smislu krivotvoritelj? Za nas je u pravome smislu krivotvoritelj onaj, koji bi zapisnik izvrsno na štetu drugoga i protiv njegovoj misli i njegovu glasu. A je li g. Klarić to učinio? Nije. Pa kako on može reći da je krivotvoritelj? Zar takova objeda naprotiv nije jedno krivotvorenje. Jest to je krivotvorenje!

Krivotvoritelj zapisnika! A znade li g. Antičić, da je krivotvorenje zapisnika jedan zločin? Pa dobro, kad je g. Klarić počinio jedan takov zločin, neka ga Antičić tuži. Zašto muči, on, koji protiv Klariću toliko piše tužaba, utoka, dopisa samo, da ga sruši, a ipak neće da ga tuži radi zapisnika. Tuži ga, Petre, jer češ tu srušiti Klarića sjegurno, ako je krivotvoritelj zapisnika, pa ako ga ne tužiš onda će izgledati da si ti krivotvoritelj istine i ocrnjava tuđeg, poštenja.

Krivotvoritelj zapisnika! A znade li g. Antičić, da bi i vlast skočila sama, a osobito na toliku viknu njegovu i da bi Klarić već sada čutio posljedice zakona, kada bi on bio krivotvoritelj zapisnika i počinio jedan zločin.

Gospodine Antičiću! Vi pozivljete Klarića, da Vas tuži sudu. Ne, Klarić Vas neće tužiti. On se ne dostoji s Vami i takovom Vašom osobom traktirati; za Vašom osobom na sudu on nebi imao nikakova zadovoljstva. Njemu je zadovoljstvo to, što ste Vi davno od obćinstva osudjen. Nego tužite Vi g. Klarića. To je za Vas zlatni čas da ga porušite. Srušite ga. Ne budite toliko milostivi, kada ni do sada niste takav bili. I opet Vas pozivljemo: Tužite g. Klarića.

Pvo smo rekli nekoliko reči, da obćinstvo znade kakova se igra plete od jednoga pučkoga učitelja, i to očito, i to pred njegovim vlastim, pa izgleda, kada da je Antičić neka avant-garda budućih izbora.

Ne, gospodine, oko „N. L.“. Primorje je mirno, a samo Vi hoćete, da ga uznemirite služeći se čovjekom, kojem bi trebalo nutarnjega duševnoga mira.

našim umjetničkim prvcima. Možda previše mu smeta ona sjajna njegova pobjeda u Ljubljani gdje ga jednodušno sve novine i smotre nazivlju „jednim od najboljih umjetnika“.

Što sve ne radi jač, osveta! To je jedini umjetnik koji savršeno slika naše sanjarsko more i obale, sanjarske cjelove umirućeg južnjačkog sunca. Jedini umjetnik koji zaustavlja na platnu umornu našu pjesmu, punu zadovoljstva i čežnje. Jedini umjetnik koji zaustavlja na platnu dim što se puši iz potamnijih naših kolibica bijelih krovova, zvuke Angelusa. Koga drugoga imamo? I sam „Slovenski Narod“, predbacuje da oskudjevamo marinstima. A more nam optakuje pragove naših kuća, ono je odraz našeg života.

Meštrovici i dočim najbolje mogu da u svijelu reprezentiraju karakter naše domaće umjetnosti, prvi omašnim figurama svog Zagorja, drugi štimungom naših sanjarskih marina, njihovih mističnih dubokih voda.

Još jednom preporuča se tobožnjem dopisniku „A. Tagblatta“ da pročita motto! —

Iz grada i okolice.

Odazak dalmatinskih biskupa. Nakon u subotu dovršene konferencije u stanu ovdješnjeg presv. biskupa Puljišća, krenuše pozvani biskupi na povratak t. j. presv. Ucellini i Marčić u nedjelju, presv. Nakić u ponedjeljak. Sutra pak kreće i presv. Puljišć u Zadar, da započne za sad djelomični posjet nove njemu povjerene diecece zadarske.

Za žensku gradjansku školu. U zadnjoj svojoj sjednici pokrajnoga školsko vieće u Zadru prihvatilo je ponudu za uspostavljanje škole u druga zgodna pomješta, u istoj današnjoj zgradi, ali tako, da će cijela škola biti u jednom krugu iste, a zapremat će sva tri, pada, što će biti puno-bolje, prirodnije i udobnije. U istoj sjednici imenovani je i ravnatelj iste škole.

Hrvatskom Sokolu u Šibeniku pokloniše da počaste uspomenu po. rajnice Josice Dulbić, kćerke zastupnika Dr. A. Dulbića: K. Novak 3 K, J. Tambača 1 K, Dr. I. Krstelj 5 K, K. Jadrnaja 2 K, B. Čelar, nadučitelj u Zlošćima 1 K, I. Grimani 2 K, P. Kovačev 2 K, N. Blažević 1 K, I. Zorić 1 K, J. Kronja 1 K, E. Skarpa 1 K. — Uprava „H. S.“ najljepše blagodari.

Dobrovoljno vatrogasno društvo svetkuje svoga pokrovitelja Sv. Florijana sutra, ako vrijeme dopusti (inače u nedjelju) na sljedeći način: U 8 sati u jutro članovi se kupe u gasilarni; u 9 sati u jutro predsjednik društva diže srebrne kolajne onim vatrogasima, koji su prošli 10 godina službe, zatim sledi svetečana prisega čete; u 10 i pol sv. misa u crkvi Sv. Franc; u 12 sati koncert društvene fanfare ua Malom trgu na Glavnoj ulici; na 8 sati u večer obhod po gradu sa fanfaram; u 9 sati zajednička večera.

Hrvat. parobrodarsko društvo „Jadran“ držalo je na 1. m. svojoj godišnjoj skupštini u Spljetu u dvorani „Narodnoga doma“. Društvena je glavnica bila mal ne podpuno zastupana po članovima, koji su u velikom broju pristupili na skupštinu, a zapriječeni bili su dobrim dijelom zastupani po punomoćnicima. Bili su odobreni računi i podijeljen absolutori upravi i nadzornom vieću. Svi zaključci bili su poprimljeni jednoglasno, a između tih osobito su važni pretvorene društva u dioničnu i povećanje društvene glavnice na kruna 600.000, a u društvenom pravilniku bit će predviđeno eventualno povećanje na kruna 1.200.000. Jednoglasno su izabrani u novu upravu: gg. Babić Klement, Buić Ante, Ivančević Filip, Iveta Ante i Radunić Gajo; a u nadzorno vieće: Katalinić Damjan, Krstelj dr. Ivo i Trumbić dr. Ante. Toliko uprava koliko nadzorno vieće sastavljeno je od ljudi, koji svojim imenom jamče, da će uložiti svoje sile za korist i napredak društva. Pri razpravljaju iztakla se je nužda ovog domaćeg društva, a to je dokazala i jednodušnost poprimljenih zaključaka i činjenica, što novi članovi prijavljuju se i stupaju u društvo. Samo napried!

Na adresu „Dalmatije“, kako čujemo, parobrodarsko društvo „Dalmatija“ kani danom 9. t. m. zamieniti drugim parobrodom t. j. „Krkom“ parobrod „Cetinu“ na brzoj pruzi Šibenik—Zadar, jer da će „Cetinu“ poslati za 50 letu na pruzi Kopar—Trst, buduću tamo izložba. Znade se vrlo dobro da „Krk“, tako rekuć i nema l. razreda, gdje bi putnici mogli udobno putovati. Ovo je skrajna bezozirnost, jer kad putnik plaća iz Šibenika do Zadra za prvi razred Kr. 7.66 pravedno je da ima t. j. iziskiva imati udobni razred za putovanje, a najskolvi htjelo idućeg ljeta da priredi koji izlet, ne bi moglo, jer nema dovoljno parobroda, pak bi se od izleta moralo odustati. Društvo „Dalmatija“ znamo da se ne bi začalo ponuditi za te izlete svoje rizik-parobrode „Primo“, „Iniziatori“ i t. d. jer ih boljih u Šibeniku nema, a „Cetina“ bi ostala tamo, gdje je društvu unosnija. Bi li bilo ovo liepo i pravedno, da jedan grad ko što je Šibenik ostane bez jednog prilično udobnog parobroda za putnike i za ljetne izlete? Kad „Obrovac“ ima parobrod „Krk“ a Rab „Adriju“, mislimo da bi onda i Šibenik

morao imati ne samo „Cetinu“ već i nešto bolje, a kamo li ići dotle, da mu se i takav parobrod otme. Hoćemo baš da vidimo, da li će „Dalmatija“ biti kadra da i to poćini.

Uredjenje prve crničke Drage za zaklon malog brodovlja već je konačno odlučeno, te se doćiće radnje zapoćimaju odmah ovih dana, i tako će se izvadjati uporedo s nasipanjem Vruja, koje je već započelo. Preporučujemo samo, da se s radnjama ne oteže, jer je potreba ovog uredjenja velika i neodgodiva.

Vlastniku kavane „Dračar“ gosp. I. Z. Dračaru moramo opaziti, da publici sigurno nije ugodno kad se zbivaju u njegovu lokalu prizori slični onima u nedjelju večer, kad je obće negodovanje nanj bilo skroz opravdano. Više puta čuju se za to glasovi nezadovoljstva, a to nije liepo ni za grad ni za njega istoga. Gosp. Dračar neka ne prima u svoju verandu bilo kog lakrdijaša, nego neka dobro gleda, da li su zabave, koje mu nudjaju ljudi iz vana, doćiće za publiku koja posjećuje njegov lokal, neka se prije sporazumi prigodom svake zabave ili koncerta s kim zna da mu je potrebno sporazumit se, pa će se izbjeći lako neugodnostima, kojima nije nikome dražgo biti nazočan. To je tim nužnije g. Dračaru u koliko su zbilja njegova kavana i njegov restaurant s hotelom sada uredjeni liepo i ukusno, osobito veranda, kakve nema i Dalmaciji, a možda i dalje.

Kretanje parobroda u luci. Prispjelo je: aust. 26, jedrenjača 17, talijan. parobroda 5 i jedrenjača 28, sa ukupnom tonelažom 56.052.

Izvoz drvija i celuloze. Iz skladišta Steinebeis otpuivali su kratci drvijem i celulozom parobrodi: „San Severo“ za Reggio, „Dante“ za Algir, „Lamone“ za Rieku, „Jokai“ za Rotterdam, „Bude II.“ za Ruen, Krcaju „Balaton“ i „Giustizia“.

O Halley-ovu kometu. Dalnji izvještaj g. Harvalika: Pogle mi je oblaće zapriječilo za punih 7 dana da gledam Halleyevu repaticu, uzmogao sam napokon opaziti je jedva u nedjelju dne 1. t. m. Repatica se je od zadnjeg mog promatranja na 24. travnja, u kojemu sam već izvjestio, znatno promienila. Dok se je onda prikazala prostom okom nevidljivim predmetom, — a to djelomično i radi slabih prilika svjetlosti: uštapa i vjetra — sa dva mala repna krila, sada se ukazala prostom oku odmah sjajnom zvjezdom. Vidio sam je od 3:15 sata sa Ar. 23 h, 54 m. D—8° 7' dakle sa malom promjenom mjesta kroz 7 dana. Coma (koprena) okolo jezgre sjajuće kao zvjezda druge veličine, bila je dobro u širinu razvijena i pravila je rep po prilici dug 6" razdijeljen u dva diela. Ipak ovog puta ta krila idjahu uzporedno, te su se stapala kao u jedno, samo što se je kod spoja opažala veća gustoća, a pri tome južno krilo bilo je znatno duže. Rep bijaše prostom oku u cijelost njegovoj dužini vrlo dobro vidljiv, doćim je u teleskopu izčezavao.

Iz hrvatskih zemalja.

Posveta barjaka društva „Kalink“. Hrv. obrtno-radničko obrazovno društvo „Kalink“ u Križevcima slavi ove godine desetgodišnjicu svoga obstanka. Tiekom ovih deset godina društvo „Kalink“ okupilo je velik broj članova i znatno djelovalo na krugove, kojima je namijeneno. Prilikom svoje 10-godišnjice društvo „Kalink“ posvetit će i svoj novi barjak, koji se izradjuje u Zagrebu u atelieru gdje Hričić. S posvetom barjaka bit će sjepena matineja (koncert), svećani banquet i velika pučka svečanost. Društvo „Kalink“ pozvalo je na sudjelovanje sva naša obrtnička, radnička, pjevačka, tamberaška i sokolska društva, te se nada što većem odzivu Barjak bit će razvit i posvećen dne 21. kolovoza ove godine, a kumovat će presvj. gdja. M. pl. Kiepacih rođ. barunica Locatelli. Ima opravdane nade, da će ova proslava uspjeno uspjati i biti prava narodna svečanost padno starodrevnog Kalnika grada.

Posljednji Ilirac. Presvjelti g. Ivan Trnski, veliki župan i pukovnik u miru, navršio je na 1. svibnja 91 godinu života svoga. Zasluznom pjesniku i žarkom hrvatskom rodoljubu srdačno čestitamo!

Prvo brodogradilište u Hrvatskoj. Poslovi za regulaciju Save u punom su toku, te je nasip već od Podsusjeda do Rugvice gotovo. Kada će rieka zamuljiti svoje staro korito, počēt će se s gradnjom drugoga nasipa, koji će biti oko sto metara udaljen od riečnih obala i biti sigurnom zaštitom proti poplavi. Medjutim je nadglednik regulatornih poslova inžinir Kaner predložio vladi narcte za gradnju brodogradilišta na Savi, te je vlada na to pristala. Brodogradilište početi će se graditi negdje u rujnu, a njegovi proizvodi ploviće če našim riekama.

Za izgradnju željezničke mreže u Istri. Istarska trgovinsko-obrtna komora u Rovinju

upravila je na ministarstvo željeznica spomenicu. U toj spomenici predlaže ona izgradnju željezničke pruge Lupoglava—(na pruzi Divača—Pula) Matulje (Rieka). Na željezničkoj pruzi Trst—Poreč predlaže odvojak za Umag, Konačno predlaže još i izgradnju odvojne pruge Poreč—Pazin, te Lupoglava—Livade.

Razne viesti.

Seljak izumio stroj za vršenje djeteljine. — Luka Vukobradić iz Panovca, obćina Sokolovac u Slavoniji, izradio je novi stroj za vršenje djeteljine. Tim strojem mogu tri radnika i 2 konja, koji stroj kreću, na dan izvršiti i izvjetriju 400 litara djeteljnog sjemena. Sa obćinim strojem mogla se doćeje izvršiti ista količina djeteljine tekar u roku od 8 dana sa osam dnevno zaposlenih radnika.

Priznanje Hofrichtera i njegova kazna. Priznanjem nadporučnika Hofrichtera posvema su promienjeni preduvjeti za kaznu, koja mu se imade odmjeriti. Prema vojnom kaznenom postupniku može se kazna smrti ili doživotne teške tamiće izreći, ako je on svoj zločin sam priznao ili ako mu to dokažu svjedoci, ili ako sukubili njegovi također izkažu svoj čin i konačno ako je sam čin posve izvijen i dokazan. Ako postoji samo sumnja, nema ni kakve smrti ni doživotne tamiće, već može biti osuđen samo na izvanrednu kaznu gubitka slobode. Odmjerenje kazne stoji do vojnoga suda. Budući da je Hofrichter priznao, to može biti osuđen na smrt ako najmanje pet sudaca dađu svoj volim za smrtnu kaznu.

Književnost i umjetnost.

Jagićeva „Historija slavenske filologije“. Izšlo je u ruskom jeziku najnovije djelo Vatroslava Jagića pod naslovom: „Historija slavjanske filologije“. Petrograd 1910. VIII.—961 str. Ciena 4 rublja. To djelo sačinjava prvi svezak poznate „Enciklopedije slavenske filologije“, što je izdaje odio ruskoga jezika i književnosti carske akademije nauka. U toj enciklopediji bit će prikazan cjelokupni duševni život slavenskih naroda, kako se ogleda u jeziku, književnosti i osebinama narodnoga života. Jagićeva „Historija slavenske filologije“ prikazuje bogato i pomnivo sabrano gradivo o slavenskoj filologiji, počevši od oca slavenske filologije I. Dobrovškoga i završujući sa pregledom rada slavenskoga naučnika u svim slavenskim zemljama. Ousezna ta knjiga (oko 1000 stranica) sastoji od 30 poglavlja, od kojih devet posvećeno je povjesti slavenske filologije u Rusiji, a 20 njih pregledu slavenske nauke u zapadnih i južnih Slavena. Jedno poglavlje sadržaje obće pregled slavenske etnografije. Ruske novine iziču, da je to djelo podpuno i do sada prvi cjelovit prikaz povjesti slavenske filologije u svih slavenskih naroda, pa da je stoga korisno ne samo specialistima, slavenskim filozofima, nego i svakomu tko se zanima za život Slavena.

Ante Kovačić: Sabrane pripovijesti I. Izašla je ova kao prva knjiga druge serije izdanja „Savremenih hrv. pisaca“ D. Hrv. Knjiženika. Imade predgovor A. G. Matoša. Kovačićeve manje novele, kao ni veliki romani (osim prvih dvaju; „Barunčina ljubav“ i „Fiskal“) nisu bile do danas napose izdane. Ležale su ukopane u raznim listovima. Društvo hrv. knjiženika je učinilo ono, što su drugi zanemarili, izdat Kovačićeve pripovijesti. Ima ih ovdje sedam, ali time nije iscrpljen rad Kovačićeva. Sliedit će i druga djela. U ovim pripovijestima nalazimo sve odlike Kovačićeva velikog talenta i njegove snage. Najtoplije ih preporučamo čitačkoj publici, koja će moći ove novele čitati kao posve nove, jer su doista do sada bile vrlo malo ili nikako poznate, radi nepristupnosti starih časopisa u kojima su izašle. Kovačićeve su ove radnje stare oko 20 godina, ali su svježe i od dojma kao da su danas napisane.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavaatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Zahtejavajte cjenike i prospekte!

Zecevi dobro ugojeni u težini od 15 klg. uz cieniu od 5 K napried. Mlade životinje 1:50 K.

Svjetiljke koje same plin radjaju, gore 80 puta jače od sveće. Potrošak goriva 2 filira za sat. Ciena po-čam od 7 K napried.

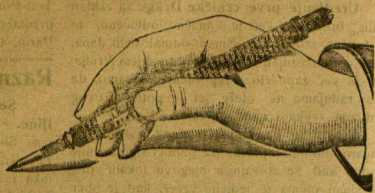
H. Schwab, Wien, Wimmergasse Nr. 1.

Čudo američanske industrije jest novoizumljeno

Držalo za zbrajanje

(„Maxim“)

uredjeno spremom za crnilo i olovku.

Ovaj izvanredno duhovito konstruiran aparat služi u svrhu brzog i sigurnog zbrajanja. Glavno je njegovo svojstvo jednostavno rukovođenje i bezprikorna funkcija. S jedne strane uklanja duševno opterećenje, jer se kroz satove neprestano rađeć sa „Maxim“-držalom, ne opaža nikakova klonulost duha i toli štetna živčana napetost, s druge je strane sigurnost radnje i prištednja vremena zajamčena. **Ciena po komadu K 10.-** — Naručuje se kod glavnog odpravništva za ponzećem uz dostavu svoje unapried K 10.- — Em. Erber, Beč, II, 8, Enngasse broj 21. 9-12

Hrvatske narodne poslovice

uredio V. J. Skarpa, ciena knjizi broširano K 5.-, a uvezano K 6.-, nabavlja se kod „Hrvatske tiskare“ u Šibeniku i u svim knjižarama.

„NUISOL“

od Bergman-a i drug. u Tešnju n. L. jest i ostaje prije kao i posle za čudo nedostižno sredstvo za bojadisanje kose i brade. Na zalih se nalazi plava, smeđa i crna boja. Jedna boca stoji K 2:50 u drogeriji Vinka Vucića u Šibeniku.

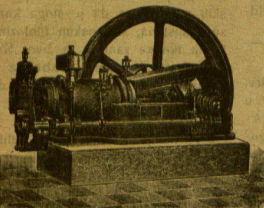
Mreža (ribarskih)

bogato skladište kao i zastupstvo od prvih svjetskih tvornica mreža od pamuka

prve zajamčene vrsti. Ciena umjerena

Juraj Gamulin

18-20 u Jelsi (otok Hvar, Dalmacija)

izključivo glavno predstavništvo, kamo valja upravitelji sve upite.

Kuća Gutenberg, EMANUEL KRAUS.

Tehnički bureau Trst, via Cecilia, 18. Zahitjevatje cjenik besplatno i bez poštarine. Dopisivanje hrvatski.

Oglasujte u „Hrvatskoj Rieči“.

Objava.

Čast mi je javiti p. n. občinstvu, najskoli trgovcima i obrtnicima, da sam naučio doskora otvoriti ovdje prvu ovakove vrsti na našem jugu.

Tvornica papirnatih vrećica za trgovačku porabu.

Na to sam se odlučio i srazolga, što se je dosle iza ovakove stvari moralo naše občinstvo obračati van pokrajine i podupirati svojim novcem tudja poduzeća.

Moja tvornica papirnatih vrećica biti će uredjena sasvim po zahtjevima moderne tehnike i biti će snabdjevena sa onim raznolikim materijalom, što zasjeća u ovaj obrt. Prama tomu očekujem, da ću u ovom podhvatu bit izdašno podpomozem i j. počašćen cijenjenim naručbama iz svih zemalja, gdje je našeg naroda.

Šibenik, 21. listopada 1909.

Ante Zorić
trgovac i posjednik.

Najbolji namještaji snage

kao što: motori na plin (gas), benzin, žestu, kameno ulje, surovo ulje za obrtničke, poljodjeljske i električne namještaje snage.

Namještaje na mrsavi plinu (Sauganilag) prodaje

Draždjanska tvornica motora na plin

(A. G. Dresdener Gasmotoren-Fabrik: Moritz Hille, Dresden)

najveća specijalna tvornica srednje Evrope.

Lahka zaslužba za svakog.

4 do 10 kruna

zaradi dnevno kroz prodaju jednog za svakog neobhadno potrebitog predmeta. Sažite Vašu adresu uz k tomu priloženih 75 filira u poštanskim biljegama i dostaviti će Vam se uzorci i prošpekti.

Tvrđka F. P., 208 Beč, VII. Maria-hilferstrasse 76. 9-13

Hrvati i Hrvatice, pomozite družbi sv. Cirila i Metoda!

KOMET!

najsavršenji i žepna sprava.

služi kao svjetiljka, je sprava za užeci cigaretu, služi za razsvjetlu stuba, hodnika i konoba, je jedan ured pušačeg stola, je sjeguran u uporabi, ne sniže da fali nijednoj kući, zamjenjuje žigice a u uporabi je jeftiniji, je čist jer se s njime izbjegava bacanje izgorelih žigica.

Dobiva se u drogeriji:

Vinka Vucića.

Naručbe se šalju pouzećem ili ako se novac unapried pošalje.

Prva parna tvornica za bojadisanje, pranje i kemičko čišćenje odjela na suho

M. DOMIĆA

Split, br. 355.

Primaju se odjela za kemičko čišćenje kao: obična, uredna, za željnu, karalište i plesove. Osim toga zastore, presitrate, rukavice od kože itd., razumije se sve u cjelini čisti se sa strojem „UNIVERSAL“.

Isto tako parno bojadisanje gore navedenih predmeta.

Preporuča se svakome ovo zgodno i koristno poduzeće.

Za Šibenik prima i predaje: JULIO RAGANZINI

Glavna ulica.

Hrvatska vjeresijska banka Podružnica Šibenik.

Dionička glavnica - - - - K 1,000,000

Pričuvena zaklada i pritičel K 150,000. CENTRALKA DUBROVNIK - - - - Podružnica u SPLITU i ZADRU.

Bankovni odjel - - - -

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice.

Obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednine. Devize se preuzimlju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Mjenjačnica - - - -

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osjeganje proti gubitku kod ždriebanja. Revizija srečaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

Zalagaonica - - - -

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje i t. d. uz najkulantnije uvjete.

115-53

Pozor! Kod podružnice za Trst, Jstru i Dalmaciju

ulica Galatti br. 14

Gospodarske sveze u Ljubljani

može se dobiti uz najpovoljnije cieni e uvjete svakovrstnog dobrog i svježeg živeža, brašna najglasovitijih mlinoava, te krumpira, zelja, graha i umjetnih gnojiva.

Tvrđka je od novog ljeta uvela škont od 2% na svu robu bez razlike, za fakture izplative kroz 30 dana, a to da olahkoti trgovcima knjigovodstvo.

Podupirati Gospodarsku svezu, patrioitična je dužnost svakog našeg trgovca. Cienike i uzorke šalje se badava na zahtjev.

Svoj svome!

Ravnatelj i vodja:

S. H. Škerl, Trst.

19. II. 10.

Važno za svakoga!

Gustav Marko

Trst

Podružnice: Via Giulia br. 33. Via Giulia br. 16. Via Acquasotto br. 65.

Podružnice: Via Barriera vecchia br. 33. Via Colonia br. 17. S. Giovanni di Guardiglietta br. 671.

Telefon br. 1930.

Centrala: Via Giulia br. 20.

Telefon br. 1930.

Tekući račun sa podružnicom Ljubljanske kreditne banke.

Veliko skladište stakala prostih, apaniranih i za ured.

Veliki izbor predmeta za ljekarne, drogerije, porculansko i zemljano sudje, ocakline, staklarije, svjetiljke itd.

Velike količike naročutih tvari u ocaklini, porculani.

Cieni umjerene koje se ne boje utakmicke.

Na zahtjev šalju se cieniici badava.

Dopisivanje u hrvatskom jeziku.

Pomenuta tvrđka, jedina svoje vrsti u Trstu, preporučuje se svim našim trgovcima.

26. II. 10.